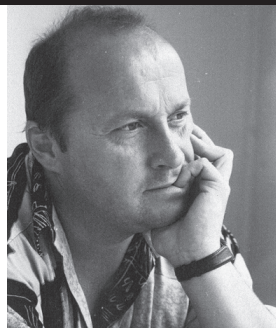

Milan Vincetič

Vida Mokrin-Pauer: *Jupi za jantar! 69 pesmi s stvarstvom.*

Maribor: Založba Pivec, 2012.

Pesnica Vida Mokrin-Pauer že od svojih ustvarjalnih začetkov – prvo zbirko je namreč izdala pred več kot dvajsetimi leti – opozarja nase s pisanjem, ki se oddaljuje od “pričakovane” ženske lirске naracije. Še več: iz njenih pesmi prav tako nikoli ni vel danes modni feminizem, ki se na vse pretega upira mačizmu alfa samcev, ne, njene pesmi so (bile) napolnjene z zdravo hudomušnostjo, tokrat tudi s smehom, medmeti, onomatopejami, s porogom, ki ni nikoli žaljiv, z lucidnimi paradoksi, miselnimi obrati, ki spominjajo na besedne igre, ter s celotnim jezikovnim inventarjem. Vidine pesmi, kar dokazuje tudi v pričujoči zbirki, niso zaprte v artifičien tog slonokoščen stolp, temveč veselo jadrajo, se igrajo skrivalnice, se zabavajo v “zdajzdajzdajšnjem milijonletju”, ko je “mežikanje v modi, / zato moja radost ne hodi, / ampak po kobilčje poskakuje / od ene babnice do druge”.

Prav zato prvoosebni ženski lirski subjekt, ki je “razvozlan čudežek Osončja”, igraje domuje v vseh bizarnih koticah tako otroškega kot odraslega sveta, toda hkrati se da posrkati, kar je nakazano že v prvem razdelku *Boginje*, vesolju kot multiuniverzumu stvarstva, ki pa se oddaljuje od krščanske apoteoze božjega. “Pesnica in pesmica / na svobodnem / delovnem sprehodu / korakava / navdahnjeni / z ritemčki in ritmi / nihajev strun / v vesolju,” nevzvišeno razkriva svojo avtopoetiko v pesmi *Pesnica in pesmica*, v kateri imamo občutek, da zgolj srka pesmi, ki so vseprisotne, izmikajoče in dobrikave ali kot “ženske zabavno hvaležne” ter “različno podobne” in “vsaka s svojimi muhicami”. Še več: vsaka pesem v prvem razdelku, v katerem upodablja ženske boginje, deluje kot iskriva (kabaretna) predstava, kot nagovor, ki se lahko konča z izštevanko ali vzklikom “Jupi!, da si se z nama / ravnokar prebral/-a.” V pesmih prav tako ne manjka hudomušnih konotacij na ljudsko pesem ali na stereotipe (“Le-potica devica perica / se obešati perilo / naveliča!”), ženska je dokončno

osvobojena “dehtečih hlačk”, zato bo “kar naga dišala k njemu, ki jo bo imel / čisto in popolno rad / do konca / brez / zahtev in navlak”. Pesnica se prav tako zaveda, kar tudi smelo in brez zadržkov uporablja, retorične moči istopomenk/istopisnic, obenem pa se lahko sproti sladkamo s celo vrsto lucidnih skovank, ki razpirajo cel diapazon prenesenih pomenov (o-krog-linice, Šilivilija, škornji dopopkovni, čarovnička, čudežka, vpletjevzetje, Razbiješsiriti ...). Njene ženske, pa naj gre za Barbarkico čarovničko, Vilmo á la Lenoro, sestro Florjano, “pravzaprav niso čudeži, (čeprav) sem čudežka / z vseh vrst čudeži”, temveč niz 69 – kar seveda odkrito namiguje na znan spolni položaj – jantarnih smol, nanizanih predvsem okoli moškega življenjskega krogotoka.

Prva tretjina knjige se konča z navdušujočim vzklikom “Jupi! / Jaz znam / z dragulji!”, obenem pa vstopa v register pesničinih draguljev, ki so izraženi v “kvantnosti (njene) poezije, ki se izraža v bližini daljnega (superzvezd, galaksij in grozdov galaksij, pa tudi vzporednih vesolij), kvantne teorije nedoločenosti, sočasnosti in istega-v-različnem oziroma enega-v-vsem” (Barbara Korun). Iskanje primarne biti/niti našega bivanja, torej stvarnosti, ki nas obkroža tako na ravni faktivnega kot fiktivnega, je seveda pradomena umetnosti (tudi filozofije, religije), ki sicer odpira kopico vprašanj, hkrati pa daje vse manj zadovoljivih odgovorov. Kajti tisti, ki se želi dokopati do resnice, pisane z veliko, je zašel v blodnjak, v katerem “vedno lahko / vidimo, / kaj je zunaj, / ki pa sploh ne obstaja, / saj smo hologram”. Tako se tudi v drugem razdelku s pomenljivim naslovom *Smeh*, v katerem lahko karikira vsakdanje anekdotične situacije, zateka k maksimi, da je prava resničnost “z mislimi oblikovati / oblake / v gube, gobe, taco, / kljun in celo raco ...”. Zgodbanje, ki spominja tudi na vesele basni, v katerih pridno pooseblja vse, kar je blizu človeškemu, se prepleta v poklon in naklon njemu, ki so mu namenjene ali “druge dojke našobljeno / oko” ali “nove sočne murvice / nabrekle lovače kurbice”.

Pesnica torej detronizira in demistificira ljubezen kot boleči romantični razkol med realiteto in idealiteto, še več, odnos moški – ženska je predvsem pogojen na “črtkastem miru” in “razodetju v kopalnici” pod goro Razbiješsiriti. Nekdanji omladni vonj ljubezni ali telesa se razprši, saj jo kamenček Poldek, ki je pravzaprav reflektiran pesniški subjekt, pred sabo drobi s sindromom kotaleče se snežne kepe v nerazumen grgrajoči hrup, ob tem pa povzroča nelagodje ali tudi neodobravanje, na katero bodo naletele Vidine pesmi, če se bodo znašle v rokah (predvsem ženskih) tradicionalnih bralk. Seveda ni bil primarni pesničin imperativ (po)rušiti bolj ali manj namišljene tabuje, s katerimi bi si (pri)strigli peruti, temveč to, da se jih dokončno osvobodimo, kajti “angelska krila / se, željna dotika,

dotikajo mila". Ali še bolj ilustrativno iz pesmi *Vpoletjevzetje*: "... če pa je stvarstvo / slastno in strastno, / ko med dojkama teče / rožnati sok (lubnice, op. p.), / v popek se ujame / in že si me ljubi / vzame".

Tretji razdelek z naslovom *Vesolje* nima strniševskega pridiha, temveč nadih "animistično-kvantnega venčka", v katerega napleta bistrourne radoživosti, uokvirjene v ironijo, mestoma celo v sarkazem, predvsem pa v zdrave življenjske "ekscese modrosti", ki se "poleti zakuha zaradi nagosti". Svet, ki ga upesnjuje, se po robovih dotika tudi otroškega, a ne naivnega, temveč razmejenega na dvoj(n)ost "tvojega atoma, ki je skregan z mojim". Zrcalne podobe sveta ni, so zgolj skrivenčeni odsevi in obrobe, ki jih, seveda zaradi etično-moralne dediščine, radi spregledamo ali celo zatajimo. In prav tu leži kleč Vidinega vesolja, v katerem odsevajo naše male norosti, fobije ali travme, ki jih pesnica zavije v embalažo prijetne in nežaljive humornosti, kar vodi "do srečnega boženskega / užitka tudi v neredu".

Odgovori o smislu našega (kaotičnega) bivanja so zmeraj na ostrici dvoma, negacije in kontradiktornosti, "v ponovni povezavi, / ko nase pozabim, / sva eno, / a takrat ničesar, / niti tega natanko ne veva, / ker sva brez določenega / pomena, / hkrati cvet, sad in seme / čarobnega / sodelujočega / namena" (*Čutim vesolje*). Namena, ki ostaja vablljivo in vznemirljivo zakrit vsem našim čutom in čustvom, s katerimi dojemamo in registriramo svet kot niz (daktilnih) dražljajev, na katere se odzivamo tudi s "pomanjkanjem jasnosti tretjega očesa". To se voajersko odpira in pripira nad vsem, ki ga pesnica pojmuje kot stvarstvo živega in neživega. Meje med slednjima ni, prav tako ni meja v vesolju poezije, ki je v pričujoči knjigi razplastena v paleto barvitih možnosti, ki nam jih ponuja jezik tako v slovarski, estetski, zvočni kot metaforični rabi.

Pričujoča pesniška zbirka je, če smem uporabiti besede Andreja Detele, radoživa "prinašalka jantarne svetlobe", torej potajenih resnic iz "spominške črne luknje", ki jim pesnica z obilo šegavega vitalizma dodaja poper in sol, zato (za)zvenijo v bralcu kot ščemeče "vibracije za mir", ki jim ni dano, da kar tako poležejo, zato sem prepričan, da bo zbirka prijetno vznemirila že malce pospano sodobno slovensko pesniško stvarstvo.